

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "
Kolek (štampelj) znesse vselej
50 kr.

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Velja do konca tekočega leta
po pošti in v Ljubljani na
na mesec — 80
posamezne številke po — 7

Vredništvo je na stolnem trgu
hiš. št. 284.

Naročnino prejema upravništvo
(administracija) in ekspedicija v
Blaznikovi tiskarnici na Bregu.

Izhaja

po trikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Prostost modérnega liberalizma.

II.

(Konec.)

Preglejmo Badensko od liberalizma skoz in skoz prerito deželo. Liberalni listi kričijo: Badenska postala je po liberalizmu najboljša država to stran oceana, postala izgled drugim državam! Kako pa vendar je v ti precartani državi? V resnici! vsak tič mora tu peti in žvižgati o prostosti. Le katoličanje nimajo o nji ne sluha ne duha. Ravno na Badenskem, v ti zarad prostosti toliko slavljene deželi, vlada največa sužnost. Leta 1859 je knez sklenil z Rimom neko pogodbo in jo je imenoval zagotovilo blagoslovljene bodočnosti deželi njegovi. Nektere mesece pozneje razruši to pogodbo in neki paragraf v postavi ima prostost cerkve zagotavljanje. In ta prostost je s tem garantirana, da so šole od cerkve ločile in brezverski krajni, glavarni in nadzorstveni šolski svet vpeljali. Šole snovati sme le liberalna oblast, Bog varuj, da bi si pridržila cerkev kaj tacega!

Neki Badenski časopis je pred letom pisal: „Oni ni pošten človek, kdor z nami ne dela, ne misli in ne govori.“ Učitelj, ki je cerkveno pravo zagovarjal, je zarad tega od učiteljstva odstavljen; drug učitelj, ki je tajil sv. Trojico — kar jih mnogo tudi še dandanes pri nas taji —, je še danes v službi.

Pa vsaj cerkev je prosta. Leta 1860 se glasi Badenska postava: „Cerkvene službe oddaja le cerkvena oblast“; in danes hoče liberalna brezverska vlada v Frajburgu svojega privrženca za nadškofa nastaviti. Vse je v ti precartani

deželi svobode privoljeno, še celo puntarske družbe, — toda sedem nun na Lipski gori (Lindenberg) državi nevarnih — je iz svojega mirnega pobožnega življenja v reko Reno potisnjenih. — To je prostost na Badenskem, kakoršno si le liberalci misli.

Ozri se v Italijo! Kar liberalizem ondi vlada, je brezbožnost na vrhuncu, cerkev vsim psovkom izpostavljena, nje služabniki kakor tiči prosti; sovražniki prekucije in punta, prijatelji postavnosti morajo trepetati pred bodali banditov. Lepa prostost to! Ministri često so izdajice, senatorji mumije, odborniki mešetarji, sodniki strahopetni najemniki, kateri si ne upajo morivca obsoditi, uradniki mašine, davkarska gosposka sleparska, častniki babeži, prosti vojaki brigantje. Veličanstvo kraljevo se v blato tepta, vlada zasramuje, brezverstvo v čednosti kuje. Dežela vkljub vsega cerkvenega in samostanskega ropstva boža, denarni polom je pred durmi; kdor ne trobi v liberalni rog, nima pritožbe do više sodnije. Taka je prostost v edini Italiji, tudi v Rimu še le od leta 1870, ko so bili sv. oče papež Pij IX. oropani vladarstva.

Kako obupen je sad liberalizma na Laškem, se lahko prepričaš iz sledečega. „Vaterland“ namreč piše v dopisu iz latinskih gora: „Možje živijo večidel zunaj kot pastirji, hlapci, dninarji v jeseni prinesejo vsi mrzlični par z žulji prisluženih soldov, da z najvarnejšim ravnanjem smrt po gladi čez zimo od hiše odvrnejo. Žene celi trdi dan pri tkanju prislužijo k večjemu pol franka. In na vse to prilomasti neizprosljivi davkar. Vse, meso, turšica, sol, obrtnija, hišni prostori, pes, čuvaj, čeda je z nezaslišanimi davki obloženo. Možje pest dvigovajoči novo vlado preklinjajo, za-

pazivši svojo glada izstradano rodovino. Kjer je kraljevalo pred letom 1870 blagostanje, tu je zdaj stok in jok. V Rimu, na sabinskih in albanskih gorah, kjer je pod papeževo vlado blagostanje in zadovoljnost gospodovalo, se je naselila 20. sept. 1870. leta revščina in gorje, poveljništvo potepuhov in tolovajev, prizori polni škandalov, umori, napadi in rop so na dnevnem redu.

Precartana prostost liberalizma! Ali naj k sklepu žalostnosmešne igre prostosti navedem še presrečno od liberalizma skoz in skoz podkopano državo Nemško, ali trinoško ljudovlado Švicarsko? Sad tega tužnega prizora prostosti se le prejasno pred našimi očmi razvija, da bi trebalo najmanjšo besedico o njem spregovoriti.

Da! vsa liberalna prostost je zlata in srebra lesketajoč se plajšč, poln ostudnih nagot. „Qui potest capere, capiat“, kdor je v stanu umeti, naj ume! Toda mnogim je to še nerazlučen oreh, kakor se je to pri zadnjih volitvah pokazalo. Ljud! pomni si dobro, da moderni liberalizem za svojo podlago, za svoj predmet in življ ima laži, zmote, sleparije, goljufije, revolucijske, krivoverske in bogotajske uke in načela; pomni si dobro, liberalizem donaša le sužnost in sramotno robstvo, ti pa, ako si iz ktereakoli vzroka pri zadnjih volitvah bodi si z nemškimi ali z mladoslavenski krivoliberalci volil, si sam vzročil, ako ima tudi pri nas preljubeznjiva prostost nemška, švicarska ali italijanska kot najgrozovitnejše trinoštvo za Dioklecijanovih časov — precartano Bizmarikovstvo ponujano biti.

Podlistek.

Kavkaz.

Spisal Leop. Gorenjec.

(Konec.)

1785. leta se je mej Čečenci bil prikazal nekov šejh Manzur. Nij za gotovo znano, ali je bil Turek, katerega bi bila sovražna Porta poslala, da bi z razvnetjem Mahomedanskega fanatizma gorjance razburil na Ruse, — ali je bil to po povesti kak Čečenski črednik. A naj je bil to ali to, gorjanci so ga sprejeli kot proroka in orožili se na njegov poziv. Znal je divje gorske sinove čarati tako, da so kar na besedo, na migljaj brezi vsakršnega godrnjanja skakali v železne gradbe ruskih bodakov in o gostih kartačah bojišče divje nastiljali z mrličmi. Silna je bila vera v tega nenavadnega človeka. Po razdoru enega izmej kozakških naselišč ob Tereku so nekateri njihovih ljudij shranili si del plena, kateri bi bili morali po vojski obče razdeliti med-se. Šejh Manzur jim vsikrikne: „Vi pogagate, ker lažete

proroku, ali pa pojdet v gore in boste kolje obrezovali se svojimi meči!“ Razbojni Bašibaji, po Kavkazi znani vsled groznega zlodejstva in nestrpne surovosti, zložili so molčeči svoje patrone in nakradeno medno posodje Manzur-ju pred nogi, stopili iz vrste — in postrelili so se drug za drugim.

S tisoč tako pokornih vojščakov je šejh Manzur bližal se Kislarku, da bi meščane po mahomedanil, ko pa bi se protivil, da bi jih uničil in razril mesto in trdnjavo. Ne daleč od Kislarka za Terekom je bil tega proroka hrumni tabor. Dan denes se še zna rokopi, očitega svedoka Georgina vest „o napadu čečenskega črednika, volka Šejha“. Psovanje in kletvino čitaš na vsakej strani tega rokopisa. Razbojnega napada začetek popisuje tako-le: „Kislarski bivateli so se tresli, kakor trepeče murbovo listje. Kedor je le mogel, orožil se je, zavslel konja in odrejeval se na brambo. Starci, ženske in otroci — vse so vzeli v trdnjavo, kder je bilo uradništvo in državno imenje. Armenci, Perzijci in Georgijanji so svoje dragotine zakopavali v zemljo. Nijso še znali, kdé se napad prične, a vendar so se Terski Kozaki,

Rusi, Georgijanji, Armenci, Okočini in drugi Kislarski bivateli oroženi zbrali na različnih prostorih ob Tereku. V trdnjavi so dvignili mostove in užigalnice so gorele pri topovih. Z veliko varnostjo so ljudi spuščali v trdnjavo, še z večjo pa iz nje. Vozovi — z vinom, kruhom in koštrunovino napolnjeni na poti v trdnjavo so pričali, da načelnik čuti, ka bi moč z močjo nemogoče bilo odbiti, in da misli na dolgo branitev.“

Georgin je na črednika, na tega volka razhujen tako, da ga na nekem mestu imenuje „pasjega in mišjega sina“. „Po noči so se videle goreče vasi in naselišča v okolici, slišalo se je streljanje in divje petje, ki je veter prinašal ga na svojih krilih čez deroči, na mnogo panog razdeljeni Terek. O tem streljanju in petju so v trdnjavi prijemali za orožje. Ko so topove poskušali, padalo je cele koruslje Armenek po tleh, a o tej priliki se je pripetilo, da je nekov možki v ženske obleki prišel bil v trdnjavo. Načelnik se je zbal izdaje, zato je sklenil vse varno preiskati. Ženke — mlade in stare, morale so, da-si proti vshodnemu običaju, vse brezi zavojev priti mimo njega.

Politični pregled.

V Avstrijskih deželah.

Vsi deželni zbori so sklenili cesarju poslati vošilne adrese.

Česki deželni poslanci so v klubu s 47 glasovi proti 35 sklenili, da se ne vdeležijo zborovanja deželnega zbora.

V Moravskem zboru so navzoči tudi Čehi; v velikem posestvu je izvoljenih v deželni zbor 5 federalistov in 5 ustavovercev.

Iz Štajarskega slišimo, da misli deželni zbor odpraviti šolnino in plačo učiteljem povikšati. — Skoraj vsa politična društva čestitajo knezu Lichtensteinu, ki je pri državnih volitvah proti cesarjevemu namestniku propadel. Še ustavoverci se nekoliko sramujejo, da so za Kübecka glasovali, ki je v državnem zboru bil zoper predlog Lienbacherjev.

Predarelski „Volksbote“ poroča, da je dr. Oelz v soboto v državni zbor prišel, pa izreče upanje, da ga bode kmalo z drugimi federalisti vred zopet zapustil.

V Ogrskem zboru je bila 25. in 26. t. m. živahna debata o posojilu. Velik vtis je napravil govor Sennyey-ev, ki je rekel, da se narodu ne sme prikrivati žalostno denarstveno stanje, in da od zgoraj mora priti zgled, kako bi se dežele s poštenim delom in rednostjo tega zla rešila. Baltazar Horvath zavrnil je njegovo misel, češ, da le konservativci želé blagor dežele. Še veje prapor Deakove stranke, ktere ga ona drugim na ljubo ne bo zapustila. Po izvrstnem govoru denarnega ministra se je končno postava o posojilu z 201 glasom proti 120 sprejela. — Szlavy hoče na vsak način odstopiti, in predlagati za ministra Treforta ali pa Szaparya.

Zagrebski mestni zbor imenoval je hrvaškega ministra Pejačevića za častnega meščana. Tudi je sklenil za petindvajsetletnico cesarjevo ustanoviti bolnišnično štipendijo, za katero se je odločilo 5000 goldinarjev.

Vnanje države.

Pruska zbornica poslancev sklenila je z 271 glasovi proti 94, Windthorsov predlog o „splošni volilni pravici“ za 6 mesecev odložiti. — „Kuryer Poznanski“ poroča, da je viksi predsednik nadškofu Ledochovskemu pisal, da naj v 8 dneh od svoje službe odstopi, ker se bo moral sicer odgovarjati pred sodnijo za

take prigodke. Škofa to žuganje gotovo ne bo prestrašilo.

Francoska. Novi ministri so se imeli že 26. t. m. proglasiti. Broglie ostane predsednik in bode opravljal notranje zadeve, Decazec vnanje; vsi drugi ministri ostanejo, le Beulé odstopi menda popolno.

Španska se na Kubi pripravlja, da se bode proti Amerikancem branila. Ljudstvo neki od pogodb noče nič slišati. Tudi Amerikanci se pripravljajo na boj, vendar pa je upanje, da se bode vsa ta reč mirno razmotala.

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor kranjski.

Druga seja 28. nov. Novo vstopivša gosp. poslanca Pakiž in Braune dasta obljubo, potem naznani predsednik, da mu je došlo več peticij in pismo poslanca g. dekana Grabrijana, kateri prosi, oziroma na po Vipavi razsajajočo vročinsko bolezen, vsaj 14 dnevnega odpusta, ki se mu tudi dovoli.

K drugi točki naznani predsednik, da je zbor sklenil poslati do cesarja deputacijo treh poslancev z adresno ter za spominj tega leta napraviti ustanovo 500 gld. Za deputacijo na Dunaj se volijo gg. dr. Costa, dr. Poklukar in grof Margheri.

Dalje se volijo: v finančni odsek 9 udov: dr. Bleiweis, Dežman, Savinšek, dr. Costa, dr. Suppan, Murnik, Horak, Braune in dr. Poklukar.

V peticijski odsek 7 udov: grof Barbo, dr. Razlag, Pintar, grof Thurn, dr. Zarnik, Langer in Kramarič.

V odsek 5 udov za pregled poročila deželnega odbora o njegovem delovanju: Kotnik, dr. Zarnik, Franc in Karl Rudež in Tavčar.

V odsek 7 udov za pregled postave o novi napravi zemljiških knjig: baron Apfaltrern, dr. Costa, P. Kozler, dr. Poklukar, dr. Razlag, dr. Suppan in dr. Zarnik.

Poročilo deželnega odbora, s katerim se predloži proračun za leto 1874 in računski sklep za leto 1872 zaklada zemljiške odveze — in poročilo deželnega odbora, s katerim se predlože proračuni zakladov različnih ustanov za leto 1872 in računski sklepi za leto 1872, se izročita finančnemu odseku. Zbor pritrdi tudi poročilu deželnega odbora ozir zboljšanja obstoječih 8 deželnih ustanov za učence deželne gozdarske šole v Šneperku po 180 gld. na 201

gld. na leto. Za izgledno čipkarnico in risarsko šolo v Idriji se privoli iz deželnega zaklada 200 gld. za učiteljsko plačo in 80 gld. počeska na leto. Ravno tako se sprejme poročilo deželnega odbora o ločitvi zdravstvenega in administrativnega vodstva v deželnih dobroteljskih napravah po kratkem razgovoru.

Poročilo dež. odbora o napravi in vzdržanju dovoznih cest k čeleznocestnim postajam — in o načrtu postave zastran privolitve mostarine za most, ki je napraviti čez Savo pri Radečah, se izročita gospodarskemu odseku, v ktere ga se volijo: Dežman, Jugovic, Lavrenčič, Murnik, dr. Razlag, Savinšek in Pakiž. Sprejmo se dalje še proračuni deželnega zaklada in njegovih podzakladov za leto 1874 in računski sklepi za leto 1872 in slednjič se izroči nekaj peticij dotičnim odsekom.

Pri sedmi točki (o volitvi ljubljanskega mesta), pri osmi (volitev posl. Pakiža), in pri štirinajsti (zarad duhovnika v dež. bolnišnici) se vname precej hud razgovor, h kateremu dasta povod Dežman in Suppan. Ker so bili govori pomenljivi, bomo o njih v prihodnji seji obširneje poročali.

Seja se konča ob 3/4 na 2. Prihodnja seja bo še le v saboto 6. decembra, ker gre deputacija zbora na Dunaj, ter jo bo cesar 2. dec. sprejel.

Dopisi.

S Krasa, 23. nov. α — ω. Končane so vže davno volitve in z njimi tudi agitacija obeh protivnih strank, propal je „dohtar“, ktere ga je organ goriških mladoslovencev v nebo povzdigoval. Znano je dobro, kakih sredstev in kakšne zlobne in ostudne hudobije, žalujoče osebo in stvar, so se naši nasprotniki posluževali, da bi svoj namen dosegli. Prepričali smo se zdaj zopet, da je Slovenec nesrečen. Kadar ga nadloga tare, naše slovensko ljudstvo nima prijateljev, ki bi mu pomagali in za njegove pravice se potegovali; ob časih volitev pa naenkrat priromajo taki ljudje, ki se mu dobre kažejo in se hvalijo, kakor da bi bili vsi vneti in goreči za njegovo dobro in blago.

Tudi na Krasu smo letos enake prizore doživeli. Posebne svetinje časti sta si v tem obziru iskala dva eksštudenta, zvesta aposteljna matere Soče. Prvega je mati zibala tam nekje v št.; gospodič je vže pred štirimi, če ne več

Po tej preiskavi je moralo več, nego deset mladih Armencev, skritih za ženske zavoj, zapustiti trdnjavo.

„Po dveh dneh se zgodaj zjutraj za Terekom dvignó celi oblaki dima. V trdnjavi je vse bilo na nogah. Kozaci so čez Terek šli sovražniku naproti, a drug drugemu so prisejali, da ne dadé svojih soprog in otrok razobesiti na vrvi, ni pomoriti jih z meči, — domačih bivališč — da ne dadé spaliti in da v Terek poskačejo, če ne bodo mogli zadržati volčjega črednika. Tatarji, Okočiri in drugi so stali na našem brezi, kakor zid. Načelnik in mestni major sta hodila po okopih in gledala skozi dalekovid. Ženske so plakale, otroci so kričali, starčki molili. Ruski in armenski duhovniki so hodili in svete podobe nosili po ogradah, prepevali molitve in z blagoslovljeno vodo kropili krščane. Vse je delalo, vpilo in bežalo. Le ruski vojščaki so molčali, v vrstah stali in krepkejšje stiskali svoje orožje. Brezi jedi in pijače so vès dan čakali pasjega črednika, vso noč niso očij zatisnili, a zjutraj so odšli pod svoje strehe; šejha nij bilo; dve naselisi ob Tereku je bil oplenil, požgal nekoliko

vasij in neotegoma od Kislarja pobegnil v goré.“

— Pisatelju se zeló mrzí, ker je pasji črednik tako lahko odnesel pete in ker Kislar nij drl za njim. Narod pripovéda, da so gorjanci sè šejhom Manzurjem vred prišli h Kislarju, nenadoma pa — da so pogreznili se v močvirji za Terekom, njegovo visoko trstje, so po noči menili, da je mesto, in da je vsak trstikov grm človeški glas dal iz sebe, ter srečno vojščake zvalil v močvirje. Z njih orožjem, s čeladami in z obleko so zjutraj bajé posuta bila vsa močvirja za Terekom. Če si hočemo to čudovito povest natorno jasnit, moramo soditi, da so vodniki, kateri vselej na konjih ali pa péš načelujó, o močnej temi blodili, in ker je Terek bil narastel, da so zašli v neizgazljivo grezino, kajti vsled stajanege ledu in snega na Kavkazi Terek mnogo potov vsako leto naraste in bruhne čez obrežje, ter po stepah dela jezera in močvirja. A urni Manzurjev odhod se lahko pojasni s tem, da je gotovo bil dobil glas o ruskej vojski, 3000 mož močnej, pretečej gorskim aulom. Gorjanci so torej morali svoja kopita pobrati, ter odlaziti, da bi branili sami svoje vasi, nekaj jih je v močvirjih poginilo.

To rusko vojsko in njenega polkovnika so gorjanci zvalili v neke lesnate soteske; tú je v krvavem boji z gorjanci poginila vsa vojska do poslednjega moža. Turki so pozneje šejha Manzurja poklicali, da je prišel branit Anape, kder so ga Rusje vjeli in na ukaz cesarice Katarine poslali v Solovsko. Mej Čečenci kroži povést, da je šejh Manzur kasnejše zopet prišel v gore; morda je bil to le kak prevarica.

1831. leta pa je Kislar trpinčil drug fanatik, Kazi-Mulla. Septembra meseca so gorske jate na trih prostorih kmalu prebrodile reko Terek. Prva jata gorjancev je besila v tatarsko čert, druga v naselišče, tretja pa je divjala v topolovi les, kder se je prav tisti čas sprehajalo mnogo ljudij, Kazi-Mulla sam pa je z glavno močjo ostal za Terekom. To je bilo v nedeljo; mirno so Armenci šli iz cerkve domov, a nenadoma zagrmí strel — in divjih gorjancev krič na ulici se stopí z vpitjem prestrašenih bivatelev. Vse je vstalo, zgrabilo za ozožje — in začelo se je klanje. Na ulicah in po hišah so ljudje bili brezi orožja, mnogo otrok in ženskih je zajel sovražnik. Po domih blizu Tereka niso mogli ni od jedij vstati,

leti, šolo, ne vem ravno na koliko klinov, obesil, in od tistega časa po svetu prodaja cvet svoje učenosti, ki ga je menda preveč tiščal zavoljo preobilnega študiranja. Znan je goriškim učiteljem kot izvrsten privrženec maksime: „nolli jurare in verba magistri.“ Ves Kras ga pozna kot iskrenega častitelja goriškega dohtarja, po katerem ga kakšenkoli taka čast doleti, da zamore pokukati v zbirališče, če ne še v učeniški zbor goriških svobodnjakov. Tudi dijakom bo vselej v spominu ostal kot marljiv šeskar pri mokrih mizah. Neko diplomu zasluge si je vže priboril tam v L.; da pa ne bi vse modroslovske časti nakupičil v eno osebo, dal mu je nek tam živeči gospod svet, naj se gre nekoliko prezračiti na pusti Kras.

Prišel je v domači kraj.

Ta gospodič je letal kot vdan joger Sočin od vasi do vasi, povsod agitovaje za svoje ideje. Dobro; obe stranki ste delale, vsaka za svojo stvar, toda omenjeni g. na nespodobni način. Njegova agitacija ni bila družega, nego grdenje in zasmehovanje duhovščine in njenega stanu; na jeziku so mu bile le jalove argumentacije, češ, da duhovni nikakor nimajo pravice agitovati, da sv. pismo nima pri volitvah nič opraviti. Res, lep sad pridnega študiranja! Le škoda, da je ta boritelj svojim načelom pridobil le malo časti in privrženec, ker žel je skoro same blamaže. Večidel se mu je taka godila, kakor pred nekimi leti onemu nezrelemu političnemu agitatorju v L., odnašal je pobito srce in potrto navdušenje za svoje ideje.

Drugi je pa beli dan zagledal v K. Ta je prvemu brat po duhu in mišljenju. Tudi ta je široko poznan in zaslužen gospod vže po svojem vzvišenem po Izraelu inspiriranem govoru v Komnu. Od prejšnjih njegovih let je Goričanom znana med drugimi ona epizoda, za katero je moral kopita pobrati. Od tistega časa je napredoval v svojih študijah po dolgem svetu in si prisvojil toliko vednosti, da jo zdaj v obilni meri po Krasu seje. Ta gospod ima posebno taktiko, kmetom svoje misli in načela v čepinjo ubivati.

Tudi temu jogru pri volitvah ni zmanjkalo posla. Ni ga bilo skoraj kraja kraških pustin, kamor bi on ne bil primaširal, in enako svojemu komparetu z orožjem opravljanja in natolcevanja duhovščine si iskal vere in zaupanja. Le-tá je imel večji uspeh, kakor prvi; čeravno blamaž, dosegel je vendar tudi čast, da so si ga domači

kmetje per fas et nefas izbrali za volilnega moža, za kar mu je neka svojat v obližju glasne himne prepevala.

Se ve, da vse njih strastno in zvijačno agitovanje ni imelo zaželjenega cilja, — ker je njih edini „par excellence“ propal.

Pa tudi po volitvah nista mirovala. Zvesta komandi strašno tožita in se togotita, ter napadata vrlo duhovščino, češ, ona je kriva sramotnega propada. Ker pa zdaj nekoliko brije, ne romata več okoli, ampak nevtrudljivo preobračata ledino in sejeta novoërno seme. Naj raji delata propagando za svoja načela po krčmah, dobro vedoča, da pri žarečih glavah se jima je obilo sadu nadjati.

Gospoda moja! za taka sredstva ne more nobeden količkaj pošten človek imeti družega, kakor nekoliko zaničevanja. Zadosti sta rogovilila o času volitev, mirujta že enkrat in ne bodita tako nedosledna, in ne trobita svetu, da vera ni v nevarnosti in da so vajii nasprotniki agitatorji; kajti pikanje osebnosti in prežvekovanje veri nasprotnih fraz dovolj kaže, kakošna je vajima izobraženost. Svetoval bi tistim, katerim je edino orožje za svoje ideje, spodkopovanje tal verskemu prepričanju, da bi nikakor ne lovili političnih muh, ampak le pohlevno priznali, da ne poznajo svobode.

Iz Tržaške okolice, 25. novembra — (X)
Včeraj ob 11. dopoldne imel je naš novizvoljeni mestni zbor svojo drugo sejo; na dnevnem redu bilo je: 1. poročilo komisije o volitvah mesta in okolice; 2. slovesna prisega mestnih svetovalcev; 3. volitev župana (podestà) in dveh predsednikov in 4. volitev delegacije ali mestnega odbora, ki je tudi deželni odbor.

Zboru je predsedoval starosta, baron Pascottini, pričujoči so bili vsi poslanci razun g. Nabrgoja, kateri ni še iz Dunaja došel, galerije so bile natlačene. Važnih pritožb zoper volitve ni bilo; vložile so se le neke brezimne pritožbe zoper volitve v IV. redu, pa poročevalec je svetoval, naj se zaden čas in vse volitve potrdijo, kar se je tudi enoglasno zgodilo. Potrdile so se tudi volitve okoličanskih zastopnikov; sicer so se zoper volitev dr. Muhe neke pritožbe uležile, pa te niso bile tehtne, in tudi ta volitev se je enoglasno potrdila. Zatem prebral je tajnik dr. Pimpah pismo poslanca Burgstallerja, kateri je v I. mestnem redu in v V. okoličanskem okraju izvoljen; obdržal je poslanstvo za okolico, povdarjaje, da je zago-

tovljena v I. redu volitev moža, ki je sposoben za ta posel in je več časa v zboru sedel. Zatem je seja za nekaj časa prenehala, da je predsednik pozdravil c. kr. deželnega namestnika, barona Ceschia, ki je v dvorano stopil in poslancem bral prisego zvestobe in udanosti, katero so dolžni cesarju in njegovim namestnikom po ustavi in po konstituciji Tržaškega mesta; vsi poslanci, klicani po imenu, obljubili so to z besedami: „Tako mi Bog pomagaj.“ Po pri-segi govoril je c. kr. namestnik ter poslancem priporočal, da naj skrbé za blagor svojih volilcev, da naj posebno skrbé za poduk in občno moralo ljudstva. Kot postavodajalni faktorji imeli bodo rešiti tudi mnogo vprašanj, ki so silo važna za prihodnost Tržaškega mesta. Baron Pascottini se je zahvalil v imenu zbora c. kr. namestniku, in obljubil, da si bodo novoizvoljeni po moči prizadevali ustreči željam tistih, ki so jih volili.

C. kr. deželni namestnik baron Ceschi je potem zbornico zapustil in začela se je volitev župana; od 52 oddanih glasov dobil jih je dosedanji župan dr. D'Angeli 37, baron Pascottini 14 in Rittmayer 1. Dr. D'Angeli je bil toraj za župana proglašen in gromovito ploskanje na galeriji pritrdilo je ti volitvi. Novoizvoljeni župan se je potem zahvalil za zaupanje, katero so mu zastopniki skazali, ter je obljubil, da bo po moči skrbel za blagor in korist mesta in prebivalcev. Gromovita pohvala mu je iz galerije donela. Pri volitvi I. podpredsednika je bil izvoljen g. Hermet z 39 glasovi proti 10, ktere je dobil dr. Basseggio. Tudi Hermet se v kratkem govoru zahvali za zaupanje, in tudi njegova volitev in govor sta se s ploskanjem slavljala. Za II. podpredsednika je bil voljen dr. Pitteri s 40 glasovi proti 11, ktere je zopet dr. Bassiggio vjel. Konečno vršila se je volitev delegacije ali mestnega odbora in izvoljeni so z večino glasov gg. Hermet, dr. Pitteri, dr. Picciola, dr. Suzzatto Mojzes, Dimer, Ventura, Buchreiner, Dubich, Vallon, Muchlig; za njih namestnike pa dr. Benko, Burgstaller, Mauroner, Randegger, Righetti.

Potem se je volila še deputacija, ki bode izročila svitlemu cesarju adresu o slovesnosti 25letnice njegovega carovanja in voljeni so: Župan D'Angeli, Dimer in Rittmayer, in na vse zadnje volila se je še neka komisija obstoječa iz peterih udov, ki bode v prihodnji seji poročala o volitvi za raznovrstne stalne odbore.

Domače stvari.

(Volitev.) V Idriji je bil včeraj mesto umrlega poslanca voljen v deželni zbor gosp. Anton vitez Gariboldi. Gariboldi, pred malo leti naroden, zdaj nemškutarski poslanec! O tempora! — Narodnjaki niso volili.

(Iz seje deželnega odbora 21. nov.) Posvetovala se je postava o napravi ponavljavnih ljudskih šol na Kranjskem in se sklenilo, da se načrt te postave predloži deželnemu zboru. — O zadevi naprave kmetijske šole na Dolenjskem se je sklenilo, da se poroča deželnemu zboru, kaj se je zgodilo v tej reči in ktera posestva so za naprave omenjene šole na ponudbo, ter da bi se poleg tega osnovali dve deželni študentski za mladenče, ki bi šli na kmetijsko šolo v Križevce, v Ogerski Altenburg ali v Hohenheim, da bi se izobrazili v vednosti kmetijstva in potem prišli kot učitelji na kmetijsko šolo na Dolenjskem.

(Naznanilo.) V oslavljenju petindvajsetletnice vladanja njegovega c. kr. apostolskega Veličanstva našega najmilostivejšega vladarja 2.

kar cepali so, kakor muhe, vsled razbojniškega streljanja. Nekov mlad, ne še doleten Kozak je planil iz pod strehe in pobil šest lupežev, predno so se ga bili polastili; tako so se borili tudi v naselišči. Bivalci so zapuščali hiše in imenja, a begali so v trdnjavo. Pa ta vojska je trajala komaj dve uri. Lupeži so oplenili ruski samostan, nekoliko svetišč, mnogo prodajalnic in domov, s plenom, sè zajetniki in z mrtvimi tovariši so divjali in kričali nazaj čez Terek. Mnogo Kislarjev je še dan denes v zajetji. Gorélo nij v mestu. Georgijansko predmestje in sploh od reke Tereka oddaljene četrti mesta niso nič trpele. Napad je bil tako nenaden — in klanje, to je bilo prodko tako, da meščanje prav do večera niso izpametili se od samega strahu, le mrličji po ulicah in po domeh — in strašne divjosti spominki so jim pričali, da to nij sen, temuč da je vse le grozna resnica. Lupežev — nekateri trdé, da je bilo do 800, nekateri pa, da je bilo jih 2000. Maja meseca t. l. je bilo o bitvi pri Tarki in trdnjavi Burnaju, 12 vrst (17 milj) od Kislarja, 8000 gorjancev, načeloval jim je tudi Kazi-Malla.

Milostivejši lupeži, ki so vselej odpeljali le neholiko ljudi in živine, ti pa so pogosto prišli obiskat Kislar, zvlasti o tem časi, ko je „linija“ bila še slabejše vojaški vredjena. O nekej priliki je Armenec Sokur na svojem vrtu pričakoval prijatelja, da pride k večerji. Pri

vratih zasliši nekov šum, pogleda skozi železno mrežo in povpraša: „Ali si ti, Astvagatur?“ — a ker je poznal svojega prijatelja glas, odpre mu, pa dva Čečenca stopita predenj, imela sta Astvagaturja na vrvi. Eden Čečencev prime puško, eden pa zveže Sokura. Armenca sta prosila, jokala, ali ni prošnje, ni solze nijso nič pomagale, nijso ganile odurnih, surovih gorjancev. Oplenila sta dom, ugasila ogenj in zaločenca peljala na sosednji vrt h kočici, kder se je svitloba videla. Lupeža izdereta vsak svoj meč in zajetnikoma pošepčeta, da takoj pogineta, če sosedu ne pokličeta. Armenecema je življenje bilo drago, toraj sta se z izdajstvom otela smrti. Sosed pride na plano, a dom mu gorjanca oplenita. Po ovinkih sta Čečenca vse tri zaločenca vlekla k Tereku in težki plen naložila ná-nje. Lupežema osedlana konja stala sta mirno na bregu; vsak razbojnik je enega Armenca vzel k sebi, enega pa sta privezala konju k repu, potlej so šli pa čez Terek. Sokur je imel na sebi medno posodje in sodček Kislarskega vina; težko je nesel, zgubil ravnovažje, padel v Terek in utopil se. Druga dva pa sta Čečenca na Aadrejevskem bazaru prodala za sol in smodnik. Dolgo časa sta hodila od rok do rok, doklej, da so ju naposled kupili Armenci iz Mozdoka. Dan denes se to ne godi več tako po gostu.

decembra t. l. bodele vsled sklepa deželnega odbora dve svečanostni predstavi v tukajšnjem deželnem gledišči: prva predvečer svečanostnega dneva s slovensko igro, druga svečanostnega dne večer z nemško igro, obe predstavi s primerno in slavnega dneva vredno olepšavo in svečavo. — Deželni odbor to naznanja z vabilom k obili in praznični vdeležbi.

Deželni glavar Kranjski.

V Ljubljani 23. novembra 1873.

(Slovensko gledišče.) V ponedeljek 1. t. m. se bo na čast svečanosti 25letnega vladarstva presvitlega našega cesarja predstavljala čarobna igra „Zapravljivec“ v slovesno razsvetljenih prostorih. — „Laib. Ztg.“ to naznanivši stavi vprašanje do dram. društva, nima li za ta dan bolj primerne igre, kakor je ta! Igra „Hans Sachs“, ktero bode v ta namen igrala nemška družba, se, se ve da, „Laib. Ztg.“ bolj primerna zdi. De gustibus itd.

Razne novice.

— Pl. Adamovič, narodni poslanec v deželnem zboru štajarskem, se je poslanstvu odpovedal.

— Iz Monakovega se piše 23. novembra „Vaterlandu“, da je v tem mestu začela kolera zopet huje razsajati. Strah pred to boloznijo je toliko večji, ker se je nekaj nenavadnega prigodilo. Mrtvenca so ravno hoteli peljati v mrtvašnico, kar se še o pravem času oglasi, in sicer v tem trenutku, ko ga v mrtvaški trugi zabitega devajo na mrtvaški voz. Zdravnik njegov je namreč zapisal, da je omenjeni nesrečni umrl za kolero, — pa je le odrevenil po vsem životu zavolj občnega krča, — in zato so tako hiteli mrtvenca spraviti izmed živih. Njegovemu prebujenju so se toliko bolj čudili, ker je bila njegova smrt že po časnikih razglašena. To pak se je prigodilo v velikem bavarskem mestu, kjer zdravniška oblastnija tako rekoč vse v svoje varstvo sprejema.

— Kolera je v Trstu ponehala do 17. nov. Zbolelo je bilo 620 vseh, umrlo pa jih je 352. 21. novembra, v praznik obljube od leta 1849, se je pela zahvaljena pesem, da je bolezen potihnila. Ljudstva se je po cerkvah vse trlo in Tržaški časniki naznanjajo, da je le pri pontifikeni sv. maši v jezuitarski cerkvi bilo pričujočih okoli 10.000 ljudi, ki se ve da niso vsi v cerkev mogli, ampak jih je veliko moralo zunaj ostati.

— „Presse“ čveka v listu od četrtka na prvi strani o deželnih zborih, ki so se ravno pričeli po Avstriji, in hvali volilno reformo, češ, da zdaj, ko je državni zbor neodvisen od njih, „se vlada po deželnih zborih ne bo več nadlegovala“ (behelligt werden). Tedaj če dežele tirjajo po svojih zborih od vlade svojih pravic in ji naznanjajo svoje želje, so to pravi „behelligen.“ — Nekaj vrst dalje, govoreča o Čehih, pravi, „da že težko vlečejo ali trgajo torbo opozicije“ (zerren an dem Maulkorbe der Opposition). Ali ni to prav „pasja“ pisava? Če se po naših listih nekterim vladi priljubljenim kaka prav resnična pové, brž pride policija in odnese liste, če pa nemški list cel narod z „Maulkorbo“ počasti, se ravno tista policija ne gane, kajti omenjeni list „Presse“ ni bil konfiskovan. Ni mar taka pisava res lep dokaz, da se nemški časniki omikano pišejo?

— Nekaj ciganskega. Ciganov — kdo jih ne pozná! in vendar cigana kdo ga pozná? Čujte danes nekaj malega iz njih prava in vodil; na 7 let vse prav pride! Da bi se jim otroci ne spačili, — in ciganu se otroci nikdar ne izneverijo — posebno čujejo. Zarad tega otroka z vso previdnostjo kaznujejo, toda ne kakor

pri nas, po storjenem hudem delu, ampak zjutraj na vse zgodaj, da čez dan kaj napčnega ne počenjajo. Prav imajo; čemu gasiti, ko je že pogorelo! Obilno čuječnost tudi našim kršanskim staršem želimo, se vé, da pa ne tudi otrokom vsakdanje palice in pretepa; znabiti bi se tudi Slovencem in cerkvi manj otrok izneverilo, ko bi bila skrb predstojnikov, hudo delo zabraniti, malo večja. Čujmo nekaj iz ciganskega prava: Neki cigan ukrade 9 gold.; drugi ga ovadi in zatoži. Sodnik — tudi cigan, se ve da — praša obdolženca: Zakaj si ukradel? Gospod sodec! jaz sem pošten cigan, jaz nisem kradel; pač sem temu-le denar vzel, da bi ga škode varoval, ker v krčmi je bilo polno sumljivih ljudi. A tako, zavrne sodnik, ta je druga. Tedaj za svoj trud imaš 3 gld.; ovaduh, ker toliko skrben za čast ciganov, naj ima 3 gld. in jaz za sodbo 3 gld. Joy meni, gospon sudac! što ostane meni! Čakaj, da kdo ukrade 12 gld., potem dobiš tudi ti 3 gld. Da bi bili natoleljivi mračnjaki, bi rekli, da zvitemu tatu so marsikteri vstanovitelji propalih neštevilnih bank podobni. Še ložej bi natolcevali, da, ovaduh ima brez števila bratcev med vredniki liberalnih časopisov; največ menda pa sodnik med odvetniki in oskrbniki propalih bank. Da je pa marsikteri posestnik dandanašnjih banknih delnic se za ušesi praskal ter zdihoval: Kaj bode pa meni ostalo, tega, se ve da, ne moremo natolcevati. Oj ciganska vodila in pravila, kdo vas ne pozna, pa — kdo vas tudi pozná!

Razpisane ustanove.

Ljubljanski magistrat razpisuje 10 ustanov (štifteng), namreč:

Jan. Bernardini-a z 59 gld. 34½ kr.;
Jur. Tollmeiner-a z 61 gld. 6½ kr.;
Jan. Schilling-a z 65 gld. 10 kr.;
Hans Weber-a z 78 gld. 31 kr.

Vse te ustanove so za revne in poštene mestjanske (purgarske) hčere Ljubljanske, ki so se letos omožile; spričati morajo s poročnim listom, mestjanstvo pa tudi z meščanskim pismom.

Dalje je razpisana ustanova:

Jan. Kraškovic-a z 63 gld., za revno dekle iz Št. Peterske fare v Ljubljani, ki se moží.

Jak. Fanzoi-a z 33 gld. 60 kr., tudi za revno pošteno dekle, ki se moží.

Jož. Syn-a z 48 gld. 33 kr., za dve najrevniše Ljubljanske deklice.

Jan. Kovač-a z 151 gld. 20 kr., za 4 v Ljubljani živeče, poštene, revne vdove, ali pa vdove z več otroci.

Jan. Schilling-a z 42 gld., za ubogo mestjansko vdovo do konca njenega življenja.

Od neznanega dobrotnika z 50 gld. 40 kr. za 4 revne pòsle, ki ne morejo več delati.

Prosvinci in prosvivke naj magistratu zadnji čas do 10. dne prihodnjega meseca vložé prošnje s potrebnimi spričali.

Poslano.

F. K. ku kot „Več tistih, ki so kaj dali“ prijazno in v Ljubljani zadnjikrat odgovarjam, da bi bil dotičnih, za Slovaško gimnazijo naberačenih in meni še do danes ne popolnoma vplačanih gld. 31.12 — bolj prav gld. 31.70 — tudi brez njegovega „prijaznega“ opomina 31. decembra odposlal.

Zakasnenja — za kar pa mislim, da nisem nobenemu odgovoren — so krivi le tisti, ki so s tem plačali, da še do danes niso nič dali.

Treuenstein.

Odhod pošt iz Ljubljane.

V Novomestu vsak dan ob 8. uri zvečer, — v Celje vsak dan ob 5. uri zjutraj, — v Kočevje vsak dan popoldne ob 3. uri, — v Kamnik (pot) v ponedeljek, sredo, četrtek in soboto ob 3. uri popoldne, — v Polhov gradec (pot) vsak dan popoldne ob 3. uri.

Prihod pošt v Ljubljano.

Iz Novomesta vsak dan ob 5. uri zjutraj, — iz Celja vsak dan ob 3. uri popoldne, — iz Kočevja vsak dan ob 6¾ uri popoldne, — iz Kamnika vsak dan ob 8. uri zjutraj, — iz Polhovega gradca vsak dan ob 9. uri zjutraj, — iz Brezovice v ponedeljek, sredo, četrtek in soboto opoldne.

Razpisano:

Učiteljeva služba na ljudskih šolah v Budanjah, na Planini pri Vipavi, v Podragi, Vremu, in Postenji, oglas do 15. dec. pri okrajnem šolskem svetu v Postojni. — Služba računskega oficijala pri gozdarskem in doméninem ravnateljstvu v Gorici.

Eksekutivne dražbe.

16. dec. 1872, 16. jan. in 17. febr. 1874 posestvo M. Stoničevo v Koprivniku, okr. Kočevski, cenj. 755 gld. — 12. dec. 1873, 13. jan. in 13. febr. 1874 posestvo M. Koševo v Knežaku, okr. Bistriški. — 10. dec. 1873, 14. jan. in 13. febr. 1874 posestvo U. Smukovo, Stokendorf, okr. Kočevski, cenj. 600 gld. — 28. nov. hiša in vrt A. Barbariča v Novomestu (2. dražba). — 13. dec. 1873, 14. jan. in 14. febr. 1874 posestvo F. Jagodičeve na Kozanski Dobravi, okraj Kamnik, cenj. 385 gld. — 16. dec. 1873, 16. jan. in 17. febr. 1874 posestvo L. Jagodnikovo v Kosezah, okr. Bistriški, cenj. 975 gld. — 16. dec. 1873, 16. jan. in 17. febr. 1874 posestvo J. Fritzevo v spodnji Nemški Loki, okr. Kočevski, cenj. 440 gld. —

Umrli so:

26. nov. Jera Žemon, vdova železn. čuvaja, 56 l., za krčom.

27. nov. Avgust Polanc, grajščinski oskrbnik, 66 l., za mrtvodom na možganih. — Marija Lanišek, kuharica, 66 l., za naduho. — Matej Osmek, delavčev otrok, 4 l., za kozami. — Alojz Bachman, bivši grajščinski oskrbnik, 74 l., za mrtvodom. — Ana Drol, usnarica, 62 l., za pljučnico.

Telegrafične denarne cene

28. novembra.

Papirna renta 68.70. — Srebrna renta 73.75. — 1860letno državno posojilo 102.30. — Bankine akcije 9.80 — Kreditne akcije 225.75. — London 113.30. — Srebro 108.75. — Ces. kr. cekini —. — Napoleonsd'or —.

Denarstvene cene.

Državni fond.	Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta	69.—	69.20
5% renta v srebru	73.50	73.65
Srečke (lozi) 1854. l.	95.—	95.50
" " 1860. l., cel.	102.25	102.75
" " 1860. l., pol.	109.—	110.—
Premijski listi 1864. l.	135.50	136.—
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	89.50	90.50
Kranjske, koroške in primorske po 5%	89.50	90.50
Ogerske po 5%	75.—	75.75
Hrvaške in slavonske po 5%	74.—	74.50
Sedmogradske po 5%	73.—	73.50
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	978.—	980.—
Unionske banke	112.50	113.—
Kreditne akcije	227.—	227.50
Nižoavstr. eskomptne družbe	860.—	866.—
Anglo-avstr. banke	136.75	137.—
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gld. a. v.	168.50	169.—
Tržaške " 100 " k. d.	—	—
" " 50 " " "	56.—	57.—
Budenske " 40 gld. a. v.	23.50	24.—
Salmove " 40 " " "	34.—	35.—
Palffy-jeve " 40 " " "	23.—	23.50
Clary-jeve " 40 " " "	31.50	32.—
St. Genois " 40 " " "	23.50	24.—
Windischgrätz-ove " 20 " " "	22.50	23.50
Waldstein-ove " 40 " " "	24.50	25.—
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.38	5.40
Napoleonsd'or	9.09	9.10
Srebro	108.85	109.—

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.